

BESLUT

2018-06-25

Dnr: 17/02280

SAKEN

Nyheter från P4 Kalmar, 2017-08-22, kl. 6.30, 7.30, 8.30 och 9.30, Morgon i P4 Kalmar, 2017-08-22 och Eftermiddag i P4 Kalmar, 2017-08-22, inslag om ett polisingripande; fråga om opartiskhet, saklighet, mediets genomslagskraft och respekt för privatlivet

BESLUT

Inslagen fälls. Granskningsnämnden anser att de strider mot bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft samt att inslaget i *Morgon i P4 Kalmar* strider mot kravet på opartiskhet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Radio ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGEN

Inslagen handlade om att en polis som kallat en person för bland annat arabjävel under ett polisingripande på ett flyktigboende, nu cirka ett år senare, gav sin version av händelsen i en intervju.

Nyheter från P4 Kalmar den 22 augusti 2017

Nyhetsinslagen kl. 6.30, 7.30, 8.30 och 9.30 var snarlika och redogjorde i korthet för händelseförloppet vid polisingripandet. Delar av intervjun med polismannen spelades upp samt en ljudupptagning från polisingripandet. I inslaget kl. 6.30 sades följande.

(Programpresentatör) – Och det är dags för P4 Kalmars nyheter. Polisen som skrek "arabjävel" förra året har nu, för första gången, ställt upp på en lång intervju.

(Programledare) – Ja, det var i slutet av april som polisen gjorde ett uppmärksammat ingripande, där han skrek det här och hotade en man med stryk, bland annat. Polisen åtalades och i höst så väntar rättegång. För första gången så berättar polisen alltså nu sin version om vad det var som hände, i en lång intervju. P4 Kalmars reporter [personnamn], har träffat polisen. [Inslag från intervju med polismannen]

(Polismannen) – Det gäller alla människor. För att få respekt, så måste man förtjäna

det. Det spelar ingen roll vad man har för hudfärg. Den här mannen förtjänar inte respekt. [Inslag från ljudupptagning vid polisingripandet] (Polismannen) – Din jävla dåre! Din jävla arabjävel, där! Åk hem till ditt jävla land! (NN) – Jag är inte arab! Jag, jag är inte arab! (Polismannen) – Nej! [Inslag från intervju med polismannen] (Polismannen) – Det är ju inget vardagligt som man använder, utan det är ju helt enkelt, säkringen går. (Reporter) – Varför är det just de orden som kommer då? (Polismannen) – Ja, i, i det läget så är det väl att jag stör mig just på honom. Att han, att han har gått dit för att ställa till oreda på en flyktingförläggning, där det redan är ganska mycket bekymmer och problem.

Reportern berättade bland annat att det inte är ovanligt att poliser som är i tjänst anmäls men att få fälls.

(Reporter) – Att man säger saker till folk, när det hettar till, det händer många poliser, säger polismannen. (Polismannen) – Man måste försöka förstå att, poliser är inte robotar. Vi är inte det. Vi är människor. (Reporter) – Men kan det handla om, om tillmälen eller så, som kan uppfattas som, alltså anspela på personers etnicitet, till exempel? (Polismannen) – Nej, de, det är väl mer att, ja, man säger idiot, dåre eller din galning, din, ja kanske knarkarjävel eller vad man ska säga. Det, det, det har man ju hört, ju. Det, det har man ju. [---]

Nyhetsinslaget kl. 7.30 påannonserades på följande sätt.

(Programpresentatör) – Och i P4 Kalmars nyheter nu. Polisen som skrek rasistiska saker vid ett ingripande i Emmaboda ger nu sin bild utav händelsen.

Nyhetsinslaget kl. kl. 8.30 påannonserades inte men inslaget kl. 9.30 påannonserades på följande sätt.

(Programledare) – Den polis som skrek rasistiska saker till en man vid ett ingripande i Emmaboda förra året har nu ställt upp på en lång intervju. För P4 Kalmars [reporterns namn] så berättar han sin version om vad det var som hände.

Morgon i P4 Kalmar den 22 augusti 2017

I programmet deltog reportern som gjort intervjun med polismannen. Reportern redogjorde bland annat för händelseförloppet vid polisingripandet och bland annat följande sades.

(Programledare) – Och i april förra året så gjorde en polis ett ingripande vid ett asylboende i Emmaboda. Han och en kollega skulle omhänderta en person och flytta honom från platsen. Och det här blev en stor nyhet på grund av vad polisen sa till mannen som omhändertogs. En del av ingripandet spelades nämligen in och polisen omplacerades och åtalades så småningom. Och i dag så kan vi höra honom i ett reportage i P4 Kalmar. Och det är [reporterns namn] som har gjort den här intervjun. [---] (Programledare) – Du, vad var det som hände? (Reporter) – Ja, det som hände var ju då, att det hade varit stökigt på det här asylboendet några dagar och personalen där uppfattade att den här mannen var den som trissade upp stämningen, liksom, och därför skulle polisen flytta på honom, helt enkelt, när det var då lite upploppsstämning vid det här boendet. Det var mitt på dagen, liksom, i Emmaboda. (Programledare) – Och han bodde inte där egentligen? (Reporter) – Nej, han bodde inte där, utan han var en, en besökare till dem, asylsökarna som, ja, bodde där då. Och, och i samband med det så körde man i väg honom några kilometer från Emmaboda, och då ville han inte gå ur bilen. Och i samband med det då, så säger

polismannen en hel del saker till honom. Att han ska ge honom ett kok stryk och olika tillmälen då, som har uppfattats som rasistiska. Det har vi hört här under morgonen nu, så vi behöver kanske inte upprepa det ännu en gång. (Programledare) – Nej. (Reporter) – Men, men, och det här väckte ju då väldigt stor uppmärksamhet. Den här mannen, som du sa, togs ju från sin tjänst då, som tjänst i, i yttre tjänst och omplacerades. Där jobbar han fortfarande i dag [...]. Och så småningom så åtalades han då, för förolämpning och för olaga hot. Och även för misshandel så småningom, då. (Programledare) – Nu har han ju ställt upp exklusivt på en intervju för just P4 Kalmar. Hur förklarar han det? [---] (Programledare) – Hur förklarar han den här situationen? (Reporter) – Ja, han, ja, men han förklarade ju det med att det var en väldigt stressande situation på det här boendet. Och, liksom, när han inte då följde hans order, den här mannen inte följde polismannens order, så blev, liksom, säkringen gick. Vi kan höra hur han förklarar det själv.

Ett inslag från en förinspelad intervju med polismannen spelades upp.

(Polismannen) – Situationen är så stressad alltså. Då, då går säkringen. Det kände jag liksom, att det är ju ingenting som jag säger. Det är ju inget vardagligt, som man använder, utan det är helt enkelt, säkringen går. Det utlöser bara. Jag är ju inte mer än människa, jag heller. Och då blev det ju att jag skäller ut honom. Och framför allt just detta, att han säger att "du eller ni är inga riktiga poliser". Det var liksom, och det ska komma från dig, ungefär, vad? Det har inte med att göra, egentligen, vad hans ursprung är, utan det bara, jag kände bara, det här, liksom att och du är inte den rätta personen att tala om för mig, att jag inte är en riktig polis. Som har jobbat i 32 år och varit brandman i 34 år. Och allt detta som, som är, du ska liksom inte tala om det för mig!

Efter inslaget fortsatte programledaren och reportern att prata i studion.

(Programledare) – Polisens kommentar där är hans förklaring till varför han sa det han sa, [reporterns namn], när du mötte polismannen, upplevde du att han ångrar sig? (Reporter) – Nej, mera kanske att man kanske borde gjort på ett annat sätt, så att den här situationen aldrig hade uppstått, eller så. Men han, jag förkl, frågade ju också, liksom, varför är det just de här orden som kommer, då? Varför säger man "arabjäväl" till någon, som ju var det han sa, bland annat. Och, det här, den frågan har jag ställt ett par gånger. Och man får gärna lyssna på det långa reportaget, som jag har gjort också kring det här. Jag tycker kanske inte riktigt att jag får någon förklaring till varför det är det just men han menar på, att det här är ingenting rasistiskt, utan det är bara någonting som man säger, som ett skällsord, liksom. (Programledare) – När säkringen går. Varför ville du intervjua den här polismannen? (Reporter) – Ja, men han har ju inte, liksom, berättat hela sin historia, bakgrunden till varför det här hände. Man undrar ju också, liksom, vad är förklaringen till att någonting sådant här hände. Lite grand hur vanligt är det, kan man ju också fråga sig, kanske. (Programledare) – [reporterns namn], som alltså har gjort intervjun med den polisman som förra året vid ett ingripande vid ett asylboende i Emmaboda, alltså kom med, med tillmälen och han anklagades också för, eller, också för misshandel. Frågan är vad som hände med det? Och frågan är väl också hur ofta sådant här händer. Vi pratar vidare med [reporterns namn] alldeles strax.

Senare i programmet fortsatte inslaget och bland annat följande sades.

(Programledare) – Och [...] den här polismannen blev också anklagad för misshandel. [reporterns namn], berätta! (Reporter) – Ja, det var ju så att i en webb-tv-intervju några timmar efter den här händelsen, så berättade ju mannen om saker som inte finns med på den här inspelningen. Alltså, att han då hade blivit slagen. Det här skulle

ha hänt samtidigt som polismannen körde 160 kilometer i timmen genom Emmaboda samhälle och vände sig om och slog med ett tillhygge och så där. Det är rätt så, ja, vad ska man säga, spektakulär grej då, vad? Samtidigt ska den här kollegan då, bredvid, ha suttit och hotat mannen med draget tjänstevapen. (Programledare) – Oj, oj, oj! Grova anklagelser, alltså. (Reporter) – Ja, det är det ju. Och det är ju det som gör också, att den här historien är ju inte svart eller vit. Det finns inte, liksom, ja, det finns flera bottenar i den och det ju det som också gör den intressant att berätta, tycker jag. Därför att det här misshandels, han, han anklagas. Han misstänktes ju då för misshandel först, polismannen. Sedan lades de här anklagelserna ner. Antagligen därför att man inte kunde styrka det, då. Och när man hör berättelsen, så, det låter ju inte riktigt rimligt. Det gör det ju inte, när, när man hör det där med att köra 160 kilometer. Ja, ni fattar! (Programledare) – Polisens vardag är ju ofta sådana här ingripanden. Frågan är väl, vad säger polismannen om, hur ofta händer sådant här? Hur blir det, hur ofta blir det sådana här situationer? (Reporter) – Ja, men han menar väl på att det här inte är, är någonting vanligt, men, men däremot att man säger saker till folk, och så där, det, det, det kan bli så, när det hettar till. Vi kan väl lyssna på vad han säger.

Ett inslag från intervjun med polismannen spelades upp.

(Polismannen) – Jag är inte kanske så mot, i ett vanligt uppdrag är det, är det ju inte det. Men det är klart, i en situation där det blir bråk, där man ska omhänderta och där man liksom, det blir ju mer eller mindre tumult. Så det är ju många kolleger som har sagt till mig att det är tur att de inte har spelat in mig på band. Men vi är ju människor. Man måste försöka förstå att, poliser är inte robotar.

Efter inslaget avrundade programledaren samtalet i studion på följande sätt.

(Programledare) – En del av den längre intervjun och det längre reportaget som [reporterns namn] har gjort om den här saken alltså, på Sveriges Radio.se/Kalmar, så hittar du hela det här reportaget. Gå in och lyssna på detta! Tack så mycket, [reporterns namn]! (Reporter) – Tack!

Eftermiddag i P4 Kalmar den 22 augusti 2017

I programmet sändes hela intervjun med polismannen uppdelat på tre delar. Programledaren inledde inslaget med att bland annat berätta om det uppmärksammande gripandet, att polismannen åtalades och att en rättegång väntade i höst.

(Polismannen) – I grund och botten har alla människor lika värde, och det anser jag också. Sedan får man vad man förtjänar. Och det är det jag brukar säga, att – det gäller alla människor, för att få respekt, så måste man förtjäna det. Det spelar ingen roll vad man har för hudfärg, det, respekt förtjänar man, ingenting annat. Den här mannen förtjänar inte respekt.

Reportern berättade att det varit oroligt på ett asylboende i Emmaboda och att personalen på boendet upplevde att NN trissat upp stämningen. Polisen skulle därför omhänderta och flytta NN från boendet.

(Polismannen) – Vi går ju ut då, till honom och jag vet bara, att när vi säger till honom att: "Du får inte vara här. Vi kommer att föra dig härifrån platsen." Då blir han ju arg och då kallar ju han oss för "nazistsvin". Och det var ju första, liksom, blosset, lite grand, han tände. (Reporter) – På väg från boendet i polisbilen sitter mannen utan

handfängsel. Och då startar han inspelningen på sin telefon. Det här är en del av inspelningen från bilen. När polismannen säger att de ska lämna mannen i skogen, protesterar han.

Ett inslag från ljudupptagningen vid polisingripandet spelades upp och i den hördes NN ifrågasätta varför han blev lämnad i skogen.

(Polismannen) – Så jag beordrar ju honom, att han ska gå ur bilen. Men det vägrar ju han. Han säger att han ska inte gå ut. Och vi är inga snälla poliser och, och då kommer det ju precis till den där gränsen där att, då börjar ju första lilla biten på säkringen gå. Och jag skriker någonting till honom, att: "Gå ut ur bilen, annars ska du få ett kok stryk!" eller någonting sådant där, eller: "Passa dig!", och "Passa dig!" Och det är ju enbart för att han ska fatta, nu måste jag gå ut, nu är det allvar.

[Inslag från ljudupptagning vid polisingripandet] (NN) – Men kör mig, jag, jag, jag!
(Polismannen) – Jag ska ge dig en omgång stryk. Riktigt! Passa dig! (NN) – Vad har jag gjort? (Polismannen) – För helvete! (NN) – Du har familj också! (Polismannen) – Du är dum [...] (NN) – Jag har också, varför ni gör så? (Polismannen) – Så, nu hoppar du ut här! (NN) – Men jag tycker om poliser. (Polismannen) – Ja, det gör inte jag. Jag tycker inte om sådana som dig. (NN) – Varför? (Polismannen) – Du ställer till elände. (NN) – Varför jag, jag har? [---] (NN) – Ja, men, jag, jag har, jag har inte gjort något! (Polismannen) – Ut med dig! (NN) – Jag har inte gjort något! (Polismannen) – Jag sliter ut dig.

(Polismannen) – Situationen är så stressad, alltså, då, då går säkringen. Det kände jag, liksom, att, det är ju ingenting som jag säger. Det är ju inget vardagligt, som man använder, utan det är helt enkelt, säkringen går. Och då blir det ju att jag skäller ut honom. Och framför allt just detta, att han säger att "du eller ni är inga riktiga poliser".

[Inslag från ljudupptagning vid polisingripandet] (NN) – [...] inte polis, alla, alla poliser är snälla (Polismannen) – Vad är inte jag? (NN) [...] snällt [...] du slår mig. Du är inte bra polis. Du är inte bra, du. (Polismannen) – Gå med dig! (NN) – Alla är snälla. (Polismannen) – Gå, för helvete med dig! (NN) – Varför du gör så? (Polismannen) – Ska du gå, eller? (NN) – Jag har inte gjort någonting. (Polismannen) – Din jävla dåre! Åk hem, din jävla arabjävle, där! Åk hem till ditt jävla land! (NN) – Jag är inte arab. Jag, jag är inte arab [...] här, mera, lyssna in! (Polismannen) – Nej. Det är du inte, vad? Vad är du då? [...] (NN) – Varför du gör så? (Polismannen) – Jag tål inte sådana som dig! (NN) – Men jag har inte gjort någonting! (Polismannen) – [...] Åk hem! (NN) – Men, varför ni gör så?

Reportern berättade sedan bland annat att NN mejlade ljudfilen till tidningar, radio och tv.

(Polismannen) – Om det är något jag ångrar, så är det att inte den här mannen gick ur bilen, på min tillsägelse. Då hade allting varit frid och fröjd. Och det hade inte hänt någonting. Men på grund av att han fortsätter och han vägrar åtlyda min order, så blir det så här. Och det här tycker jag han skapade själv. För jag har ingen anledning att vara elak eller, mot honom. Men han är ju, så att säga, han, han följer ju inte mina instruktioner. Han gör ju inte som jag säger. (Reporter) – Varför är det just de orden som kommer, då? (Polismannen) – Ja, i, i det läget så är det väl att jag stör mig just på honom. Att han, att han har gått dit för att ställa till oreda på en flyktingförläggning, där det redan är ganska mycket bekymmer och problem.

(Reporter) – Tidningen Barometers reporter möter mannen i skogen och gör en tv-intervju. På filmen ser man hur det blöder från mannens huvud. Och nu berättar han

mer än det som hörs på inspelningen. (NN) – De slår mig med någonting i handen och sedan, den andra laddade pisto[l], alltså öppnade pistolen och sedan de körde mig. De sa "vi ska döda dig". Vi ska, du ska säga vad ska göra med dig och så där. Vad har jag gjort? Och sedan de körde mig någonstans. För att vi hade kört innan, alltså ett tag. Och sedan jag skyddade huvudet och han slog med någonting, med. (Barometerns reporter) – Var det någon batong, eller? (NN) – Batong, eller metall under, ficklampa, ja. Allvarligt! Jag, någonting. (Barometerns reporter) – Han, han slog dig i huvudet [...] det blöder? (NN) – Ja, ja, ja. (Barometerns reporter) – Ja. (NN) – Och jag började [...] blöda väldigt mycket, väldigt mycket. (Reporter) – Ingenting av det här hörs på ljudinspelningen, som mannen gjort. På filmen som publicerats på Barometerns hemsida ser man hur blodet har runnit längs mannens huvud, även flera timmar efter händelsen. Mannen får skjuts till akuten och dagen efter blir händelsen en stor nyhet i hela Sverige. Polischefer tar avstånd och polismannen tas ur yttre tjänst. Han blir misstänkt för olaga hot, förolämpning och misshandel. (Polismannen) – Jag skulle vilja se den människa som kan köra i 160 kilometer i timmen, inne i ett samhälle. Hålla koll på trafiken, samtidigt plocka fram någon form av vapen, som han påstår, vända sig om. Släppa blicken på vägen i det antal sekunder som det krävs för att utdela ett slag och sedan vända tillbaka. Det finns inte. Och det begärde jag att åklagaren skulle rekonstruera, och då insåg ju åklagaren, att det här var lögn. Så han la ju ner det. Jag har aldrig någonsin medvetet, i hela mitt liv, slagit en människa och kommer aldrig att göra det. Det kan jag två mina fingrar på.

Reportern berättade därefter bland annat att utredningen mot polismannen pågick i flera månader och att när åtal till slut väcktes, var misshandels- misstankarna nedlagda. Vidare sades följande.

(Reporter) – Även i polisförhör har mannen sagt att polisen kört mycket snabbt. 160 kilometer i timmen, så där, genom Emmaboda. Och samtidigt då slagit honom med ett tillhygge. Och han har även sagt att den andra polisen riktat ett vapen mot honom inne i bilen. Någonting, som enligt polismannen vi pratat med, inte alls stämmer. Polismannen bestämmer sig för att anmäla mannen för falsk tillvitelse, det vill säga att ha ljugit om att en annan person har begått ett brott. Men den här anmälan har lagts ner. Och polismannen anmäler mannen dessutom för att ha kallat honom för nazist, innan polispatrullen gjorde själva omhändertagandet. Det här är någonting som inte finns inspelat. (Polismannen) – Ja, eftersom åklagaren tyckte att jag förolämpade honom, så tyckte jag att, att bli kallad nazistsvin, vilket var det initiala, det var för mig förnedrande. Jag måste säga att, både att man blir både arg och man blir ledsen. (Reporter) – Men, när man är polis i yttre tjänst, är, är det inte sådana här saker som man lite grand kanske får räkna med? (Polismannen) – Du tänker på att bli kallad för nazist? Nej, jag tycker inte det. Jag tycker alltså att det är så nedvärderande, bara för att jag är polis och ska upprätthålla ordningen, så är jag ingen nazist och jag är framför allt inget "nazistsvin". Och jag är långt ifrån någon nazist.

Senare sades bland annat följande.

(Polismannen) – Det är klart, i en situation där det blir bråk, där man ska omhänderta och där man, liksom, det blir mer eller mindre tumult, så är det ju många kolleger som har sagt till mig att, det är tur att de inte spelat in mig på band. Men vi är ju människor. Man måste försöka förstå att, poliser är inte robotar. Vi är inte det. Vi är människor och vi har oerhört svåra jobb, alltså. För att vi ska vara den yttersta makten, som ska försvara medborgarna mot övergrepp och ingrepp i deras privatliv och så vidare. (Reporter) – Men, kan det handla om, om tillmälen, eller så, som kan uppfattas som, alltså anspela på personers etnicitet, till exempel? (Polismannen) – Nej. Det, det är väl mera att det, att jag kan ju tänka mig att, det är klart, att i situationer så, ja, man säger "idiot", "dåre", eller "din galning" [...]. Ja, kanske "knarkjävlar" eller vad man ska

säga. Det, det, det har man ju hört, ju. Det, det har man ju. (Reporter) – Polismannen menar att media har förstorat upp händelsen och att han hängts ut på ett orimligt sätt. Inte minst eftersom han anklagats för misshandel. En misstanke som nu alltså har lagts ner. Däremot upplever han att han har fått mycket stöd bland kolleger, bekanta och folk i Emmaboda och i hela Sverige. (Polismannen) – Ja, det är ju, det är ju nästan så man skäms och säga det, men alltså, jag har ju blivit idol. Jag kan inte nämna, jag vill inte att folk ska bli uthängda, men det är folk i Emmabodatrakten som har velat träffa mig, för att de anser att jag är deras idol. (Reporter) – Men, hur tolkar du då att det är så många som liksom tycker att du gjorde rätt i det här fallet och stöttar dig utifrån det som har kommit fram i media, liksom? (Polismannen) – Ja, jag är ganska övertygad om att rätt mycket av den svenska befolkningen är trött på daltandet. Alltså att det här daltandet, att, att poliser, myndigheter, bara daltar, stryker medhårs och stryker medhårs. Ingen vågar säga ifrån. Ingen får säga ifrån. Ingen får ta i någon, för då är det överväld. Man får inte, man får liksom inte göra någonting och jag tror att folk har tröttnat på det, för de ser att polisen är trots allt vår yttersta makt, som ska stötta oss, va. Och här var det en polis som sa ifrån. När den här mannen gick för långt och, och pressade honom och inte åtlodde hans order, så blev han, ja, heligt förbannad, alltså. Säkningen gick. Och då är det inga konstigheter, det man uttrycker. Sedan är det inte så, att de på något sätt, på något vis, är, är varken rasister eller tycker att man ska säga rasistiska saker. Men, det var inte, liksom andemeningen i det. Andemeningen var bara att skälla på honom. Att liksom få honom till att fatta, att nu ja, på ren svenska, nu är det fan i mig nog. (Reporter) – Men det som jag inte förstår, det är varför är det just de orden, som kommer då? (Polismannen) – Ja, det var väl, att jag var väl väldigt irriterad på honom. Och jag, jag, jag uppfattade ju honom som att han var, kanske arab, och det blev väl bara det. Jag tycker liksom att, det jag tycker är konstigt, det är så här, vad. Det har i alla tider, har man sagt "finnjävel", man har sagt "danskjävel". Man har sagt "svenskjävel" och allting sådant, och det tycker inte folk, folk reagerar inte på det. Det är inga konstigheter. Men, sedan om någon då faller ut och råkar säga just det ordet, som du säger här. Ja, om vi nu ska ta det i munnen, "arabjävel", då är det som att, det ordet är heligt. Det får man inte ta. Men varför får man säga "danskjävel" då? Varför får man säga "finnjävel"? För mig är det ett skällsord. Det är ingenting rasistiskt.

(Reporter) – Polismannen omplacerades efter händelsen och han har inte gått tillbaka i yttre tjänst efter det. Och nu i höst väntar en rättegång. (Polismannen) – Det är ett åtal kvar och sedan så är det över. Mina chefer har stöttat mig helhjärtat, alltså, utom de högre. De har inte hört av sig, men det bryr jag mig inte om, för jag, jag, jag har min uppfattning om dem. Det viktigaste för mig är att de här närmaste tre cheferna, som jag har, och mina kolleger, står upp för mig och det gör de allihop.

ANMÄLAN

NN har anmält inslagen och anför i huvudsak följande.

Inslagen strider mot kraven på opartiskhet och saklighet, var vilseledande och innehöll faktafel. Eventuellt strider inslagen även mot demokratibestämmelsen i radio-och tv-lagen.

Opartiskhet

Den åtalade polismannen gavs osedvanligt stort utrymme i inslagen. Sveriges Radio (SR) satsade stort på reportaget eftersom man ansåg att det rörde sig om ett exklusivt material trots att förundersökningen med polismannens utsagor varit offentlig under en längre tid, drygt fem månader. Reportern berättade

dessutom flera gånger om det kommande reportaget och uppmanade lyssnarna att lyssna på det. NN tillfrågades inte och inte heller tidningen Barometern som kritiserades för en publicering om polismannen. Inte heller polismannens chefer tillfrågades trots att polismannen påstod att dessa helhjärtat stod bakom honom. Enligt Barometern har chefer efter programmet tagit avstånd från polismannens uttalanden.

Vidare framställdes NN:s påstående om misshandel som felaktigt eftersom det enligt reportern inte fanns med på ljudupptagningen från bilen. Om reportern hade frågat kunde hon fått veta att detta inte var konstigt eftersom misshandeln skedde innan ljudupptagningen startade.

Polismannen tilläts vidare oemotsagd få påstå en rad negativa saker vilka tillskrivs NN. Andra som berördes hördes inte heller. Polismannen påstod att hans agerande har lett till att han blivit idol och att hans chefer helhjärtat stödjer honom. Han tilläts oemotsagd säga att NN inte förtjänade respekt och att han fick skylla sig själv. Att det var NN:s fel att polismannen hotade honom med stryk samt kallade honom nedsättande saker.

Saklighet

En rimlig utgångspunkt för inslagen borde vara själva åtalet. Istället ägnades inslagen till att rentvå polismannen kort före den tilltänkta rättegången genom flera faktafel. Polismannen hävdade att NN skulle ha kallat honom "nazistsvin" och att det var detta som startade det hela. Reportern sa att polismannen anmälde NN utan att redovisa att anmälan lades ned. Det kan antas att detta skedde beroende på att det saknades objektiv bevisning. NN har inte kallat polismannen för "nazistsvin". NN är inte arab.

NN:s anmälan avsåg även misshandel men eftersom detta inte fanns med på ljudupptagningen vill reportern påskina att någon misshandel inte skulle ha ägt rum. Detta skedde utan någon som helst analys av de faktiska omständigheterna såsom att inspelningen var avslutad då den påstådda misshandeln ska ha ägt rum och vidare frågades aldrig hur NN:s blödande sår i huvudet uppstod med mera. Vidare påstår polismannen att det var NN:s "vägran" att lämna bilen i skogen som utlöste hans vrede. Detta lämnades också oemotsagt trots att det av ljudupptagningen framgick att NN säger att han fastnat med fötterna.

Demokratibestämmelsen

Polismannen tilläts oemotsagd uttala att "Den mannen förtjänar inte respekt" och att det därför var befogat och tillåtet att skrika ut alla förekommande förolämpningar och hot mot honom och alla med arabiskt ursprung. Det handlade om tillmälen såsom jävla dåre, arabjävel, jävla pack, jag tål inte sådana som dig, åk hem till ditt jävla land och liknande. SR tog inte avstånd från detta vilket borde strida mot SR:s värdegrund och demokratibestämmelsen. Man får inte glömma att polismannen då han är i tjänst representerar svenska staten och

andra länder kan knappast vara imponerade av att polismakten (svenska staten) oemotsagd kunde agera på detta sätt.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anför att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet, saklighet, bestämmelsen om mediets genomslagskraft och respekt för den enskildes privatliv och anför i huvudsak följande.

Bakgrund

Den 27 april 2016 skickades en ljudfil till P4 Kalmar. Den innehöll en längre inspelning från ett polisingripande kvällen innan i Emmaboda. Efter att P4 Kalmar konstaterat att inspelningen var autentisk publicerades delar av den.

I början av rapporteringen, i april 2016, intervjuades den dåvarande kanalchefen på P4 Kalmar om det som hördes på inspelningen. Kanalchefen fick frågor dels om det etiska dilemmat i att sända en dold inspelning där man inte vet vad som föregått bandningen dels om vikten av att få höra hur de diskriminerande uttalandena lät. I intervjun frågade programledaren bland annat om det fanns en risk för att hela poliskåren kunde uppfattas vara ”rasistiska och diskriminerande” med tanke på det som polismannen sade på bandet. Därmed underströks det problematiska i polismannens uttalanden redan från första början.

Under de följande veckorna var mediebevakningen intensiv, inte bara från SR:s sida. P4 Kalmar, liksom övriga medier, rapporterade om att polisen omplacerades och sedermera även att han åtalades. Polischefer fördömde polismannens uttalanden och brottsoffret intervjuades. Totalt har drygt 30 publiceringar skett i det aktuella ämnet. Majoriteten av dem har handlat om anklagelserna mot polismannen och åtalet. Rapporteringen om polisingripandet har varit pågående i P4 Kalmar sedan våren 2016. Den samlade rapporteringen över tid har behandlat händelsen och åtalet på ett allsidigt sätt. Kravet på allsidighet kan enligt praxis uppfyllas över tid i samma program eller programserie. Utgångspunkten i rapporteringen har hela tiden varit att konstruktivt försöka ge den samlade bilden av det inträffade. När lyssnarna tagit del av samtliga delar i den aktuella rapporteringen blir helhetsbilden opartisk och balanserad. SR anser att det är av vikt att granskningsnämnden beaktar detta vid sin prövning av de nu anmälda inslagen.

Polismannens förklaring till varför han, som är satt att upprätthålla lag och ordning, yttrat rasistiska ord och hotat den gripne mannen var dock inte känd. Polismannen gick emellertid med på att låta sig intervjuas av en reporter på P4 Kalmar drygt ett år efter händelsen. Reportern var tydlig med att han skulle komma att bli ifrågasatt för sina ståndpunkter och att faktauppgifter han

framförde skulle granskas. Han fick även reda på att det första ljudklippet, som ligger till grund för åtalet, skulle komma att spelas upp. P4 Kalmar bedömde att intervjun hade stort nyhetsvärde. Där framkom till exempel för första gången att polisen gjort en motanmälan mot målsäganden i processen efter att han ska ha kallat polisen för nazist. SR anser att det fanns ett värde i att höra polismannen beskriva sitt eget handlande och få följdfrågor kring det. Programbolaget anser inte att polisen har fick bre ut sig som en ”idol”. Det var emellertid något polismannen själv framförde. Det sades flera gånger att han stod åtalad för sitt agerande vid ingripandet och flera högre chefer inom polisen har tidigare i P4 Kalmars sändningar fördömt detsamma.

Rapporteringen den 22 augusti 2017

Den 22 augusti 2017 sades i nyhetssändningarna kl. 7.30 och 9.30 att det var rasistiska uttalanden det handlar om. Det framgick genomgående i rapporteringen att polismannen anmälts och sedan åtalats för sitt agerande i samband med ingripandet. Det sades också under dagen att åtalet gällde förolämpning, olaga hot och tjänstefel. P4 Kalmar rapporterade om åtalet redan i mars 2017. Det torde således vara uppenbart för lyssnarna, som är väl bekanta med händelsen sedan tidigare, vad för slags uttalanden det handlade om. SR anser således att man satte dessa i sitt sammanhang och visat den varsamhet som krävdes. Programbolaget anser inte att de nu anmälda inslagen genom sin utformning uppenbart kränkt någon grupp. Inslagen överensstämmer således med bestämmelsen om mediets genomslagskraft.

I det längre reportaget i eftermiddagssändningen gavs ett sammandrag över hela händelsekedjan. Det klargjordes där vilka uppgifter som målsäganden och den tilltalade har avvikande uppfattning om. Relevanta fakta och omständigheter har därmed redovisats.

Syftet med att sända intervjun med polismannen var att ge lyssnarna en inblick i hans förklaringar till sitt agerande. Publicistiskt var det motiverat att höra skälen till varför en polis, som rimligtvis borde vara van vid provocerande situationer och dessutom ska upprätthålla lag och ordning, bringas så ur fattning att han skriker och hotar med våld. Polismannen fick flera kritiska frågor om sitt agerande och han pressades på om han skulle kunnat ha löst situationen på något annat sätt. I reportaget blir den människosyn som ligger bakom hans uttalanden tydlig.

NN anser att han inte har fått komma till tals i rapporteringen den 22 augusti 2017. SR vill framhålla att han i eftermiddagssändningen hördes i ett 43 sekunder långt citat från tidningen Barometern där han berättade varför han anmält polisen. Inspelningen från själva händelsen sändes också. NN har således kommit till tals både i det enskilda reportaget och framförallt fått ge sin version över tid i rapporteringen.

En del av de uppgifter som NN framfört tidigare ifrågasattes i den nu anmälda rapporteringen av polismannen, dock inte utan att reportern också då redogjorde för att det fanns olika beskrivningar av händelseförloppet.

Den 29 augusti 2017 kontaktade NN, genom sitt ombud, redaktionen och hade synpunkter på rapportering och erbjöds då ett genmäle. Samma erbjudande gjordes dagen därpå men avböjdes med motiveringen att ”skadan redan var skedd”.

Vad gäller bestämmelsen om respekt för enskilds privatliv vill SR anföra att NN själv i allra högsta grad sökt offentlighet kring händelsen. Han skickade in den dolda inspelningen där hans röst hörs till flera av de större medieredaktionerna i bevakningsområdet. Därutöver har han kommenterat såväl själva händelsen som sin anmälan mot polisen i olika medier. Således måste NN också till viss del tåla att även polismannen fick ge sin version och bemöta det som framkommit. SR kan mot den bakgrunden inte se att inslagen skulle innebära ett omotiverat intrång i mannens privatliv.

Vidare vill SR anföra följande angående NN:s detaljerade invändningar i sak.

NN:s påstående om misshandel framställdes som felaktigt eftersom det enligt reportern inte fanns med på ljudupptagningen från bilen

Uttalandet om polisens påstådda misshandel framställdes inte som felaktigt. Däremot konstaterade reportern att denna inte hördes på ljudupptagningen från bilen, vilket är sant och relevant. Dessutom var det en viktig uppgift i sammanhanget, dels för att förstå att det inte finns någon teknisk bevisning för påståendet, dels för att klargöra för lyssnarna varför de inte får höra något ljudklipp från händelsen.

Polismannen påstod att hans agerande har lett till att han blivit idol

Detta är polismannens svar på frågan vad han har fått för reaktioner efter händelsen. Både frågan och svaret är motiverade att sända utifrån det faktum att chefer inom polisen tidigare sagt i P4 Kalmar att de tagit avstånd från hans agerande.

Polismannens chefer tillfrågades inte trots att polismannen påstod att dessa helhjärtat stod bakom honom

I tidigare inslag har polischefer intervjuats när de sagt att de tagit avstånd. Att polismannen säger sig ha mött en annan bild är relevant i sammanhanget och om det skulle vara sant, en indikator på en diskrepans mellan vad polisledningen säger externt och internt.

Inslagen ägnades till att rentvå polismannen

Polismannen gavs tillfälle att ge sin syn på sitt agerande och på händelsen vilket SR anser är rimligt då NN:s version tidigare framkommit i olika sammanhang.

Genomgående redovisades dock såväl de omständigheter där ord står mot ord liksom innehållet i inspelningen där polisens rasistiska uttalanden hördes tydligt.

NN:s anmälan avsåg även misshandel men eftersom detta inte fanns med på ljudupptagningen vill reportern påskina att någon misshandel inte har ägt rum och vidare frågades aldrig hur NN:s blödande sår i huvudet uppstått

Det sades inte i något av inslagen att misshandeln inte skulle ha ägt rum. Däremot klargjorde reportern, vilket hon måste för balansens skull, att denna inte hördes på det inspelade ljudklippet. Det var relevant och motiverat. I det längre citatet med NN ställdes frågan om hur NN fått sitt blödande sår i huvudet och där berättade han om vad han ska ha upplevt.

Polismannen påstod att det var NN:s vägran att lämna bilen i skogen som utlöste hans vrede
 Detta är polismannens version. Den är betydelsefull för att få en inblick i hur han som polis resonerar kring sitt agerande. På inspelningen som hörs framgår dock att den gripne mannen sa att han sitter fast i bilen och inte kan komma ut.

Polismannen tilläts oemotsagd uttala att NN inte förtjänade respekt och att det därför var befogat och tillåtet att skrika ut alla förolämpning och hot mot NN

På frågan om varför det blev som det blev förde polismannen ett längre resonemang som bottnade i en syn på människan som blev en väsentlig pusselbit för lyssnarna. Uttalandet fick inte stå oemotsagt. Reportern frågade om varför det just är dessa ord som polismannen yttrar och om han kunde ha uttryckt sig annorlunda i situationen.

ANMÄLARENS KOMMENTAR TILL SR:S YTTRANDE

Den behandling som polismannen fått i P4 Kalmars radioprogram är helt osedvanlig och borde förklaras av SR. Polismannen tilläts bre ut sig och oemotsagd uttala en rad felaktigheter och dessutom att han blivit idol, som det förstås för att han har kallat en person för ”arabjäväl” och liknande.

Frågan om möjligheterna till ett genmäle på kanske några sekunder var helt meningslös efter det att polisen fått bre ut sig som idol och förklarat sig nöjd med sina uttalanden och i detta av allt att döma hade och har stöd av SR.

Påståendet om att polismannens chefer stod bakom honom kan inte uppfattas på annat sätt än att cheferna påstods även stödja hans agerande. Detta följdes inte upp på något sätt. Det är inte acceptabelt att bara hänvisa till att en annan bild skulle ha kommit fram i något annat inslag en annan dag. Publicering är en färskvara och en radiokanal kan inte utgå ifrån att det är samma lyssnare vid varje sändningstillfälle och därför måste varje inslag hålla ihop och följa gällande regler om opartiskhet och demokratibestämmelsen.

Det som hände efter det att SR släppte polismannen fri och oemotsagd i etern är att det ledde fram till en ytterligare hotbild mot NN. SR måste därför agera med försiktighet och balans då program behandlar rasistiska påhopp från myndighetspersoner. Det är också märkligt att SR inte funderat över polismannens roll i sammanhanget. Polismannen representerade i tjänsten svenska staten. Det var alltså svenska staten som stod och skrek nedsättande saker. Det var alltså inte vem som helst och detta tilläts ske i princip utan åtgärd från arbetsgivaren. Det borde i objektivitetens namn finnas anledning för SR att fundera över detta. Det kan i sammanhanget nämnas att det räcker att en polisman i berusat tillstånd på fritiden utövar en mindre allvarlig misshandel för att han ska avskedas och förlora sitt arbete. Allvaret i det som polismannen i detta fall gjorde torde vara långt värre och dessutom rikta sig mot andra länder, folk och religioner.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Vid sin prövning kan nämnden ta hänsyn till ett annat program eller inslag, förutsatt att en sådan balansering framstår som naturlig för lyssnarna. Det kan till exempel röra sig om inslag i den löpande nyhetsförmedlingen eller i en programserie. Det kan också vara ett program som programföretaget hänvisar till i samband med sändningen.

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas.

SR ska ge den som har ett befogat anspråk på att bemöta ett påstående tillfälle till genmäle (15 § i sändningstillståndet). Ett genmäle ska sändas så snart det kan ske i eller i anslutning till program av samma eller likartad karaktär som det som anmärkningen avser.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SR ska ta hänsyn till radions särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (17 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen tillämpas bland annat när det gäller program eller inslag som kan uppfattas som diskriminerande. Den innebär enligt granskningsnämndens praxis att programföretaget inte får sända program eller inslag som är uppenbart kränkande mot något av könen, mot människor med viss hudfärg, nationalitet, religion eller sexuell läggning eller mot människor med olika former av funktionsnedsättningar eller sjukdomar.

Vid prövningen i ärendet aktualiseras bestämmelsen om mediets genomslagskraft i 17 § i SR:s sändningstillstånd, men också den så kallade demokratibestämmelsen i 14 kap. 1 § radio- och tv-lagen. Enligt denna ska programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

SR ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen är avsedd att ge skydd för den personliga integriteten. Den tillämpas även i fall med namnpublicering vid brott eller misstanke om brott.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Det ingår inte i granskningsnämndens uppgifter att pröva omständigheterna kring tillkomsten av ett program eller inslag. NN:s kritik i dessa avseenden lämnas därför utan åtgärd.

Nämnden konstaterar att SR spelade upp en ljudupptagning där polismannen bland annat kallade NN för arabjävel och att polismannen gavs stort utrymme att uttrycka sina värderingar i inslagen. I inslagen gjorde även polismannen flera fördomsfulla och nedsättande uttalanden om NN. Att SR inte tydligt tog avstånd från de åsikter som polismannen förde fram medför enligt nämndens mening att inslagen strider mot bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

I inslaget i *Morgon i P4 Kalmar* påstod reportern att NN inte ville gå ur bilen. Vidare sa reportern att delar av beskrivningen som NN gjort av polisingripandet var spektakulära och inte lät riktigt rimliga. Enligt nämnden var dessa uttalanden värderande och kunde framstå som reporterns personliga åsikter i den kontroversiella frågan. Uttalandena innebar ett ställningstagande som gick utöver vad som kan accepteras av en företrädare för SR. Inslaget i *Morgon i P4 Kalmar* strider därför mot kravet på opartiskhet i den delen.

I inslaget i *Eftermiddag i P4 Kalmar* den 22 augusti framkom bland annat att polismannen gjort en polisanmälan mot NN för att NN kallat honom för

”nazistsvin”. SR skriver i sitt yttrande att uppgifterna om anmälan var nya uppgifter. Av ärendet framgår att NN kontaktade SR den 29 augusti och erbjöds ett genmäle. Nästa dag erbjöds NN återigen möjligheten till genmäle men avböjde. Mot bakgrund av att NN getts tillfälle att bemöta uppgiften anser nämnden att inslaget i *Eftermiddag i P4 Kalmar* inte strider mot kravet på opartiskhet i den delen.

Av handlingarna i ärendet framgår att NN själv framträtt i flera offentliga sammanhang och kommenterat händelsen och sin anmälan mot polisen. Vidare noterar nämnden att NN själv gett den dolda inspelning som hördes i inslagen spridning. Enligt nämnden strider därför inte inslagen mot bestämmelsen om respekt för den enskildes privatliv.

Vad NN i övrigt anför medfört enligt nämndens bedömning inte att inslagen strider mot kraven på opartiskhet och saklighet eller övriga bestämmelser i SR:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Jan Holmberg, Clas Barkman (skiljaktig), Berivan Yildiz, Dag Mattsson (skiljaktig), Bo-Erik Gyberg och Kristina Åberg efter föredragning av Karin Lundin.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Karin Lundin

SKILJAKTIG MENING

Ledamöterna Clas Barkman och Dag Mattsson är skiljaktiga och anser att inslaget i *Morgon i P4 Kalmar* borde frias i fråga om opartiskhet. De anför att reporterns uttalanden kunde uppfattas som värderande men att de inte gick utöver vad som kan accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet.